

Programma's Mens & Maatschappij Donatiebeleid VSBfonds 2008/09

1. Kwaliteit van Leven

Met projecten die vallen onder dit programma wil het VSBfonds mensen die niet volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving door beperking, ziekte, zorgafhankelijkheid of zorgtaken, zodanig toerusten en versterken dat zij een hogere kwaliteit van leven ervaren. Daarnaast is er aandacht voor jongeren. Het VSBfonds wil bijdragen aan projecten die de kwaliteit van leven van de jeugd verhogen door hen voor te bereiden op de toekomst met aangeleerde levensvaardigheden en burgerschapscompetenties.

Wat ondersteunt het VSBfonds?

Projecten die bijdragen aan '**Competenties Kwaliteit van Leven**' voor patiënten en cliënten, ouderen, mantelzorgers.

De voorkeur gaat uit naar projecten waarbij één of meer van de volgende thema's centraal staan:

- Belangenbehartiging, empowerment en zeggenschap. Mensen vaardigheden aanleren om de eigen belangen te behartigen en deel te nemen aan het debat. Denk aan projecten gericht op medezeggenschap van ouders van verstandelijk gehandicapten in instellingen; belangenbehartiging van patiëntenorganisaties in de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning).
- Beeldvorming. Positieve beeldvorming rond mensen die door handicap, ziekte, verstandelijke beperking of psychische problematiek 'anders' zijn, kan deze mensen helpen in het volwaardiger deelnemen in de samenleving. Het VSBfonds wil bijdragen aan het beter kunnen creëren van een sociaal netwerk, kansen tot ontplooiing en participatieproblemen van genoemde doelgroepen wegnemen.
- Methodiekontwikkeling in de zorg Met het ontwikkelen van methodieken wil het VSBfonds kwaliteit van leven en zorg verbeteren aan de vraagkant. Patiënt/mantelzorger/ouder/familieid staan centraal. Denk aan nieuwe manieren van communiceren met zorgcliënten (ICT).
- Zorgvernieuwing. Elke twee jaar reiken VSBfonds en ZonMw de Nationale Zorgvernieuwingsprijs uit tijdens de Nationale Zorgvernieuwingsdag. De focus ligt hierbij op het invoeren van een vernieuwende aanpak en het toerusten van organisaties in het succesvol opzetten van zorgvernieuwingsprojecten (door het bieden van handreikingen zoals een projectplan schrijven, fondsenwerven en netwerken).
- Bejegening in de zorg, menselijke maat, zingeving. De roep om meer aandacht voor het menselijke en met gevoel en respect omgaan met de mens en het leven wordt steeds groter. Vooral in de ouderenzorg en palliatieve (terminale) zorg is zingeving een belangrijk thema.
- Eenzaamheid bestrijden Hierbij gaat het om vernieuwende projecten die eenzaamheid bestrijden zoals onder (allochtone) ouderen, ggz-cliënten en mensen met ernstige beperkingen.

Projecten die bijdragen aan '**Zorg voor jeugd, aanleren van levensvaardigheden**'. Doel is een grotere deelname en kwaliteit van leven nu en in de toekomst. Onder jeugd verstaat het VSBfonds zowel kinderen als jongeren, maar het accent ligt op jongeren.

De voorkeur gaat uit naar projecten waarbij één of meer van de volgende thema's centraal staan:

- Actief burgerschap
- Jongerenparticipatie (peereducation)
- Respect en omgaan met elkaar
- Bestrijding van ongewenst gedrag en achterstand
- Seksuele voorlichting
- Ziekte en verslavingspreventie.

Denk aan (preventie)projecten op terrein van jeugdzorg en jeugdwelzijn zoals vernieuwingen in opvoedingsondersteuning, projecten gericht op competenties voor levensvaardigheden op het vlak van seksuele voorlichting of omgaan met elkaar, preventie van verslaving (alcohol, drugs, gaming) en ongewenst gedrag of achterstand.

Andere typen projecten

Daarnaast is er aandacht voor:

- Het opzetten en financieren van onderzoek, bijvoorbeeld voor disability studies.
- Het overdragen, implementeren en verankeren van succesvolle methodieken bij partijen in het veld door het faciliteren van effectonderzoek en implementatie.

Criteria voor Kwaliteit van Leven (aanvullend op de algemene VSBfonds criteria):

- Jongeren kunnen zelf een projectvoorstel indienen als een officiële rechtspersoon direct betrokken is.
- De doelgroep is zelf betrokken bij het project. Er moet sprake zijn van jeugdparticipatie bij de totstandkoming en/of uitvoering van het project, eventueel in de vorm van een klankbordgroep.
- Scholen / onderwijsinstellingen (ook als zij geen stichting zijn) met vernieuwende initiatieven kunnen ook zelf aanvrager zijn, als het project niet om een reguliere onderwijstaak met dito budget gaat.
- Vernieuwing is belangrijk. Het VSBfonds staat open voor interessante experimenten en pilots binnen genoemde thema's. Bij vernieuwende projecten moeten duidelijke doelstellingen en criteria worden benoemd, op basis waarvan het succes van de aanpak kan worden gemeten. Een verspreidings- en implementatieplan moet onderdeel zijn van de plannen.
- Samenwerkingprojecten hebben een pré; samenwerking is altijd een voorwaarde bij verspreiding en implementatie van vernieuwende initiatieven.
- Bij het ondersteunen van onderwijsprojecten en lespakketten moet aantoonbare behoefte en belangstelling bij het onderwijs zijn en moet er (bij voorkeur ook financieel) betrokkenheid van onderwijsinstellingen zelf zijn.

Wat doet het VSBfonds niet?

Projecten gericht op deskundigheidsbevordering van professionals komen in principe niet voor ondersteuning in aanmerking. In sommige gevallen kan het met het oog op agendasetting van een problematiek of doelgroep noodzakelijk zijn professionals in te schakelen, voor te lichten of kennis aan hen over te dragen. Dan kan het VSBfonds ondersteuning overwegen, alleen als de betreffende instelling zelf financieel participeert.

2. Ondernemerschap Werk & Leren

Het VSBfonds wil met de projecten op dit vlak een bijdrage leveren aan organisaties die alternatieve werkgelegenheid creëren of een goede aansluiting en/of voorbereiding van individuen en groepen uit de samenleving op de arbeidsmarkt initiëren. Om op die manier de afstand die bepaalde doelgroepen tot de samenleving hebben, weg te nemen en ervoor te zorgen dat zij mee kunnen doen.

Wat ondersteunt het VSBfonds?

De voorkeur gaat uit naar projecten waarbij één of meer van de volgende thema's centraal staan:

Onderzoek, Innovatie en Vernieuwing. Betrekking hebbende op o.a. rendement van vernieuwende interventies of methodieken voor bepaalde groepen, onderzoek naar arbeidstoeleiding en reïntegratie van complexe doelgroepen, theorievorming rond sociaal ondernemerschap of sociale firma's. Daarnaast wil het VSBfonds aandacht besteden aan experimenten met microfinanciering. Mogelijk kunnen projecten op dit vlak een 'boost' geven aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Sociaal Ondernemerschap. Het VSBfonds richt zich hiermee op ondernemingen waarbij het oplossen van een sociaal vraagstuk centraal staat. Het gaat om ondernemingen die alternatieve werkgelegenheid creëren voor specifieke doelgroepen die moeilijk de arbeidsmarkt opkomen. En die daarnaast producten en/of diensten op commerciële basis leveren met een maatschappelijke impact. Door middel van onder andere scholing en werk krijgen deze groepen de kans hun competenties en vaardigheden te vergroten.

Sociaal ondernemerschap richt zich op:

1. *Onderzoek, regie en netwerkvorming;* vervullen of ondersteunen van een regiefunctie, platform met betrekking tot sociaal ondernemerschap. Doel is het (mede) faciliteren van ontwikkelingen, kennis en expertise op het gebied van sociaal ondernemerschap in Nederland.

2. *Ondersteuning sociaal ondernemerschap;* financiële ondersteuning van startende sociale firma's voor een periode van max. 3 jaar. O.a. het beschikbaar stellen van ontwikkelkapitaal voor de ontwikkeling van businessplannen, het doen van haalbaarheidsonderzoek of het ondersteunen van ondersteunen van businessplanontwikkeling. Het gaat vooral om sociale ondernemers die een sociale firma willen opstarten, met een focus op doelgroepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Toekomstige exploitatie en daarmee continuïteit van de organisatie bepalen of ondersteuning plaatsvindt. Ondersteuning is gericht op investeringen en exploitatie in de aanloopfase van de firma. Het ondernemerschap van de initiatiefnemer en een sterke marktgerichtheid van de organisatie zijn leidend voor de besluitvorming over ondersteuning.

Coaching & Mentoring. Jongeren, vrouwen en allochtonen begeleiden naar het vinden van werk in het algemeen en bepaalde beroepssectoren in het bijzonder door middel van coaching en mentoring. Doel is succesvolle projecten op lokaal of stedelijk niveau landelijk op te zetten om het bereik ervan te vergroten.

De projecten op dit vlak richten zich op talentvorming, oriëntatie & beroepskeuze en diversiteit. Hieronder vallen projecten die achterstandskinderen helpen een beter beeld te vormen van de arbeidsmarkt en hen kansen op de arbeidsmarkt geven. Het VSBfonds wil succesvolle initiatieven op dit terrein doorontwikkelen en mogelijk landelijk opschalen.

Daarnaast is er aandacht voor startkwalificaties; gericht op een betere, succesvolle afstemming van onderwijs en arbeidsmarkt.

Wat doet het VSBfonds niet?

- Projecten die niet gericht zijn op het bieden van werkgelegenheid aan doelgroepen;
- Projecten van organisaties die blijvend ondersteund moeten worden door externe partijen of die grotendeels overheids- en/of AWBZ gefinancierd zijn;
- Ondersteuning van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) of ondernemingen die aan de criteria voldoen maar waarbij financiële ondersteuning niet urgent is.

3. Versterking vrijwilligers-, patiënten- en cliëntenorganisaties

Het VSBfonds wil bijdragen aan het slagvaardiger worden van vrijwilligers-, patiënten en cliëntenorganisaties. Zodat zij beter hun rol kunnen vervullen in de (veranderende) samenleving waarin mensen zich kunnen ontwikkelen en hun competenties kunnen vergroten.

Wat ondersteunt het VSBfonds?

De voorkeur gaat uit naar projecten waarbij één of meer van de volgende thema's centraal staan:

Vernieuwing. De veranderende samenleving vraagt om organisaties die marktgericht denken en ondernemender worden. Het VSBfonds stimuleert en faciliteert vrijwilligers-, patiënten- en cliëntenorganisaties om de omslag te maken naar een ondernemender, naar buiten gerichte en proactieve opstelling.

Soort projecten

- Ontwikkelen van een ondersteunende infrastructuur voor kleine, lokale vrijwilligersorganisaties die onvoldoende in staat zijn de overgang naar een ondernemende organisatie te maken.
- Organisaties die een gat in een bepaalde sector invullen omdat zij het belang van een bepaalde groep mensen behartigen of omdat ze belangen van verschillende organisaties bundelen zodat zij een steviger positie in de samenleving hebben.
- Projecten die bijdragen aan de samenwerking binnen een sector.
- Projecten die tot doel hebben nieuwe vormen van vrijwilligerswerk of nieuwe wervingsmethoden te ontwikkelen.
- Projecten van ouderen-, patiënten- en cliëntenorganisaties die hun organisatie willen vernieuwen om ook in de toekomst de belangen van hun achterban te kunnen blijven behartigen. Denk aan het vergroten van de competenties van vrijwilligers of bestuur.

Zelffinanciering. Zelffinancieringsstrategieën zorgen ervoor dat vrijwilligers-, patiënten- en cliëntenorganisaties op zoek gaan naar meerdere inkomstenbronnen, extra geld en een grotere onafhankelijkheid. Het VSBfonds ondersteunt vrijwilligers-, patiënten- en cliëntenorganisaties hierbij.

Soort projecten

In eerste instantie richt het VSBfonds zich op organisaties in de zorg- en welzijnssector.

- Projecten waardoor organisaties zelffinancieringsstrategieën ontwikkelen.
- Projecten waardoor organisaties (een deel van) hun inkomsten zelf verwerven en die als voorbeeld kunnen dienen voor een grotere groep in een bepaalde sector (voorbeeldstellend project).
- Projecten die bijdragen aan de verdere ontwikkeling, verspreiding en het bekend worden van zelffinancieringsmethodieken.

Verbreding. De meeste vrijwilligers zijn blank, relatief hoog opgeleid en tussen de 40 en 70 jaar. Niet bepaald een afspiegeling van de samenleving. Het VSBfonds wil dat veranderen. Dit kan vooral door het vinden en binden van jongeren en allochtonen. Vrijwilligersorganisaties vernieuwen zich op deze manier en dragen met een breder samengesteld vrijwilligersbestand meer bij aan de sociale cohesie van de samenleving.

Soort projecten

- Projecten die vrijwilligerswerk ontwikkelen die jongeren aanspreekt.
- Projecten die zich richten op een vernieuwende manier van werving van jongeren en allochtonen.
- Projecten die bijdragen aan de toegankelijkheid van vrijwilligersorganisaties voor allochtonen.

Participatie door patiënten- en cliëntenorganisaties vanuit ervaringsdeskundigheid. Vergroten van het inzicht in de manieren waarop patiënten- en cliëntenorganisatie kunnen deelnemen in wetenschappelijk onderzoek en beleidsontwikkeling. Daarnaast is het doel de competenties van patiënten- en cliëntenorganisaties te versterken zodat zij hun derde partijrol op deze terreinen goed kunnen invullen.

Soort projecten

Projecten die de participatie van patiënten- en cliëntenorganisaties in wetenschappelijk onderzoek en beleidsontwikkeling verbeteren, door:

- Onderzoek naar en inzicht geven in de voorwaarden waaronder participatie succesvol is
- Scholing en deskundigheidsbevordering van patiënten- en cliëntenorganisaties
- Stimuleren/faciliteren van samenwerking tussen enerzijds wetenschappers en beleidsmakers en anderzijds patiënten en cliënten

De afdeling Wetenschappelijk onderzoek van het VSBfonds zal het wetenschappelijk onderzoek mogelijk maken.

Wat doet het VSBfonds niet?

- Activiteiten die tot de reguliere taken van vrijwilligers-, patiënten en cliëntenorganisaties behoren. Bijvoorbeeld jubilea, websites, ICT-infrastructuur.
- Projecten die zich overwegend richten op het vergroten van de deskundigheid van professionals.
- Bijdragen aan de exploitatie van een organisatie, alleen als het gaat om een overbruggingsbijdrage om zo financiële onafhankelijk te worden.
- Algemene wervingscampagnes voor vrijwilligers
- Projecten die alleen zijn gericht op het vergroten van kennis en vaardigheden op het gebied van fondsenwerving.
- Projecten die als primair doel hebben het ontwikkelen van levensvaardigheden van jongeren door middel van vrijwilligerswerk (dit valt binnen het programma 'kwaliteit' van leven) zonder dat er sprake is van versterking van vrijwilligersorganisaties.
- Projecten die als primair doel hebben de participatie van allochtonen te vergroten door middel van vrijwilligerswerk (dit valt binnen het programma 'diversiteit en dynamiek') zonder dat er sprake is van versterking van vrijwilligersorganisaties.
- Projecten op het gebied van voorlichting en lotgenotencontact vanuit ervaringsdeskundigheid.